

ЧОМУ ПАВІАН, ДОСЯГНУВШИ ВЛАДИ, НЕ ПОЛЕГШУЄ СОБІ ЖИТТЯ?

З латини publicum – громадськість. Що ж тоді похідне від неї – публіцистика? Чому це визначення закріпилося винятково за журналістикою, тоді як публіцистами мали би бути політики, правники, науковці й філософи? Публіцистика є жанром без меж і кордонів чи обмежена певною географією? І якщо обмежена, то – чому? Ці питання належать менше до царини теорії журналістики, як здається. Бо запит громадськості на публіцистику виникає, коли «що робити? що дали? куди йти?» – у ситуаціях невизначеності і навіть суспільного відчаю. А наша історія, від часів Руси і по цей день, позначена саме такими питаннями.

Призначення публіциста – не стільки ставити питання перед читачем (вважай суспільством), як вказувати шляхи виходу із часом драматичних, часом і загрозливих для нації і держави становищ. Такою були кращі зразки цього жанру в усій нашій історії. Саме завдяки настирливому, повсякденному, із року в рік й із десятиліття в десятиліття «лупанню скали» ми пройшли тернами від Сталіна до Горбачова і здобули незалежність. Що вона нам неоцінювано «впала на голову» – несусвітна дурня. І це провідна, червона лінія у текстах Олега Романчука. Так само – і як ми розпорядилися незалежністю, правом бути сувереном на своїй землі. Останнє якраз і є головним у публікаціях. Вони різноманітні, різнопроблемні, бо таким насправді і є життя. Часто це діагностика, коли автор не просто звертає увагу, а б'є у дзвін, вимагає термінового втручання суспільства у тривожну ситуацію. Підкреслюю – саме суспільства, не влади. Владі, як не прикро, байдуже. Усі лиха в нашій країні є вислідом байдужості, продажності, захланності влади. Моє прохання до читача звернути особливу увагу на публікації саме про окремішність, відстороненість української влади від проблем і страждань українського народу. Не кажу «свого народу», бо народ для влади байдужий. І звідси головна тема публіцистики автора: нащо він обирає собі таку владу? На відміну від розповсюдженого, притаманного вітчизняній журналістиці захвату, в текстах немає і сліду «умлівання» щодо народу. Якраз навспяк – тверезий погляд. Бо гірка правда, що саме наш народ і обирає собі таку владу, тупо і покійно йде за нею до прірви, бездумно продає не тільки своє сьогодні, а й завтра своїх нащадків – за що завгодно. Найбільше прагматичні – за гречку, найдурніші зітхають за совковим минулим, яке ніколи не було щасливим.

Тексти книжки передусім відомі читачам з часопису «Універсум», тижневика «Країна», інтернет-видань «Радіо Свобода», «Українська правда». Але зібрані «під одним дахом» вони дають змогу простежити вперту, послі-

довну лінію автора щодо захисту національних інтересів. Це і економіка, і культура, і обороноздатність, і нехтування історичним досвідом, що завжди – трагедія.

Хороша публіцистика це завжди передбачення і застереження. Правда часом здається панівній верхівці недоречною, «не на часі», як це було колись із студентською Революцією на граніті. Через десятиліття Леонід Кравчук зітхне – якби були послухали студентство і провели дострокові вибори до Верховної Ради, мали б іншу Україну. Так само сьогоднішній владі (Порошенко чи Зеленський – не важливо) здається «не на часі» не поступатися дрібницям на Донбасі чи в Криму, відступити на метр чи кілометр від лінії фронту, яка все ще сором'язливо «лінія розмежування», що поганий мир все ж кращий за війну і т.д. Хоч хто не знає – як кігтик зав'яз, то й пташці гаплик. Принципова позиція автора – не відступати, не поступатися. Так й у назві – не бійсь, не зраджуйся, не мовчи. Бо надурять, як «не мытьем, так катаньем». І на доказ із Буніна, Горького, Бердяєва, Чаадаєва про росіян – «брехливий народ», «нешасний народ», «жорстокий народ» «націоналістичніша країна», «ми нічого не дали світові...».

Зазвичай статтям Олега Романчука передую епіграф, як нагадування відомих історичних персонажів, що все нове і тривожне насправді добре забуте старе. Ще на початку війни із Росією, давно передбачуваної і несподіваної тільки для правлячої верхівки, автор наводить в епіграфах думки Авраама Лінкольна і Голди Меїр. У першого суто американське питання – якою буває ціна миру? Лідерка ізраїльтян конкретизує його так: ми хочемо жити, наші сусіди хочуть бачити нас мертвими. Офіцер у минулому, Олег Романчук тверезо оцінює як нашу армію, так і безмежну захланність Росії. Але захланність – це ніколи не непереможність. Якщо вийти за палітурки книжки і помандрувати сторінками «Універсуму», то зміст часопису останніх років саме про це – про намарні справи домовитися із ворогом, який хоче бачити нас тільки мертвими. Тому й всупереч розповсюдженому, що Мінські домовленості привели до миру, Олег Романчук називає їх зрадливими і брехливими. Когось схильність говорити правду в очі дратує, хтось готовий до компромісів, які у цьому конкретному випадку є не поступками своїх поглядів, а зрадою національних інтересів.

В одному із текстів автора на читача очікує цікаве порівняння людей з мавпами, воно базується на дослідженні вчених. Як і в мавпячій зграї, у нашої олігархічної спільноти, яка вже вибудувала Тіньову державу, панує така ж сваволя, хамство, зарозумілість, догідництво. Але досягнувши верхівки влади, запанувавши над хвостатими, павіан не полегшує собі життя, бо постійно треба тримати зграю в покорі. Постійно!

Вже не у мавп, а в нашого далекого пращура неандертальця, була слабо розвинута лобова частина черепа. А саме там міститься ділянка мозку, що відповідає за толерантність, і саме ця вузьколюбність робила неандертальця нестерпним до іншої думки чи поведінки, спричиняла агресивність. Щось на зразок все заборонити, не дозволяти, не дослухатися.

Бо як я на верхівці дерева, то хто вони там такі?

Леонід КАПЕЛЮШНИЙ

